

En studie om könsskillnader i duadsamtal

Mari Ekstrand och Karin Löfvenberg

HT 2006

C-uppsats i Psykologi

Handledare: Anna-Christina Blomkvist

HÖGSKOLAN KRISTIANSTAD

Institutionen för Beteendevetenskap

EN STUDIE OM KÖNSSKILLNADER I DUADSAMTAL

Mari Ekstrand

Karin Löfvenberg

Studien syftade till att undersöka könsskillnader i duadsamtal gällande sju observerade variabler; *avbrytningar*, *avbrytningsförsök*, *skyddande inledningsfraser*, *återkopplingar*, *påhängsfrågor*, *antal yttringar* och *taltid*. Totalt observerades 10 par via videoinspelade samtal. Resultatet av analysen visade inga signifikanta resultat att kön påverkade de observerade variablerna. För att förstärktes studien genomfördes en triangulering baserad på, förutom observationerna, två enkäter som jämförde försökspersonernas upplevelser med ytterligare 80 enkätpersoners förväntningar kring duadsamtal. En signifikant skillnad hittades i enkätsvaren hos de observerade försökspersonernas, vilken visade att männen kände sig mer självsäkra än kvinnorna både vid gruppsamtal och samtal med okända människor. Ett flertal tendenser visade att männen även kände sig mer bekväma i diskussionssammanhang. Analysen av enkäterna, för både försökspersonerna och enkätpersonerna, visade signifikant att försökspersonerna, till största del männen, upplevde samtalen mer positivt än vad enkätpersonerna förväntade sig att göra.

Nyckelord: Könsskillnader, kommunikationsförmåga, förväntningar och maktlöst respektive maktfullt språk

Enligt Tannen (1990) lever alla människor sina liv i en rad samtal. I samtalen händer det mycket; där utbyter vi information med varandra, upprätthåller och förändrar våra relationer, våra attityder förstärks eller försvagas och vi blir förstådda eller i vissa fall missförstådda. Hur vi väjer att kommunicera beror på en rad olika faktorer såsom kön, status, samtalskontext och kompetens (Karakowsky, 2004).

Redan från första början möter vi världen ur skilda könsperspektiv. Vi föds till flickor eller pojkar och därefter formas vår språkliga vardag. Även om flickor och pojkar växer upp i samma område, i samma kvarter eller i samma hus så växer de upp i skilda kommunikationsvärldar. Det är både förväntat och accepterat att människor i dess omgivning talar till dem på olika sätt och att barnen i sin tur reagerar olika tillbaka (Tannen, 1990). Sociala synsätt på maskulinitet och femininet lärs in på individnivå från tidig ålder för att anpassa individerna till den könsroll som samhället tilldelat dem. Det vill säga att på grund av de förväntningar som ställs av samhällets normer formas individens sätt att kommunicera (Woods 1997, refererad i Soares, 2001).

Grob, Meyers och Schuh (1997) benämner i sin studie ovanstående fenomen för ”dubbla kulturer” (Coates, 1986; Coates & Cameron, 1989; Henley & Kramarae, 1991; Johnson, 1989; Kramarae, 1981; Thorn, 1993; Wood, 1993, 1997). Barn växer upp i könssegregerade kulturer där de lär sig olika beteenden, strategier och värderingar (Maltz & Borker, 1982).

Dessa skillnader är tydliga redan hos små barn, där lek påverkar och påverkas av roller och språkhantering. Pojkar och flickor talar med sina vänner på mycket olika sätt. Fastän de ofta leker ihop, använder pojkar och flickor större delen av sin tid till att leka var och en för sig. Pojkar leker mest utomhus i stora grupper. Deras grupper är hierarkiskt uppbyggda med en ledare som säger åt de andra vad som ska göras. Det är genom att ge order och se till att de efterföljs som någon i gruppen skaffar sig ledarställning över de andra. I deras lekar finns ofta vinnare och förlorare vilka grundas på invecklade regler som bestämmer barnens status. Hög status har den som styr leken och låg status har de som följer efter och ber om hjälp (Tannen, 1994).

Flickor leker ofta inomhus, gärna parvis men även i mindre grupper. Oavsett vilket, har de oftast en bästis. Vänskapsrelationer skapas via förtroenden och hemligheter. Många av flickornas lekar, så som mamma, pappa och barn, har i motsats till pojkarnas lekar, varken vinnare eller förlorare. Popularitet är dock en viktig statusform för flickor. Många vill bli vän med den flicka som är mest populär. Detta skapar en problematisk situation då en av grunderna för flickors vänskap är närhet snarare än gemenskap i stora grupper. Den populära flickan stämplas då ofta som mallig eftersom hon tvingas avvisa flera vänskapsförsök (Tannen, 1994).

Genom sina respektive lekar lär sig flickor skapa gemenskap och pojkar att hävda sig och att slå sig fram i grupper (Tannen, 1994). Även deras kommunikationsstilar påverkas. Pojkar uppmuntras till att vara tävlingsinriktade samt aktiva och aggressiva verbalt, medan kvinnorna lär sig att vara empatiska, passiva och relationsinriktade (Baird, 1976, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997; Tannen, 1990). Respektive stil lärs oftast in via umgänge med personer av ens egna kön (Eagly, 1987; Maccoby & Jacklin, 1974, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004).

Status fortsätter spela en betydande roll även i vuxenlivet. Hur en persons kunskap och förmåga värderas kan influeras av ras, ålder och kön (Berger, et al., 1980, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004). Män tilldelas ofta en högre status än kvinnor. Forskning visar att även om hänsyn tas till alla situationsvariabler, lyssnar människor mindre på kvinnor än på män (Tannen, 1994). Det finns en uppfattning, både bland lekman och forskare, att män är normen som kvinnor jämförs mot (Cleveland et al., 2000; Tavis, 1992, refererad i Mills & Wandell, 2004). Kvinnorna ses som det avvikande könet och förväntas vara de som ska förändra sig (Cleveland et al., 2000; Schaef, 1981; Tavis, 1992, refererad i Mills & Wandell, 2004).

Individens arbetsuppgift och de samtalsämnen den diskuterar, spelar också en betydande roll för kommunikationsstilen. Individer kopplar, genom erfarenhet, samman arbetsuppgiften eller samtalsämnet med ett kön (Piliavin & Martin, 1978; Wood & Karten, 1986, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004). Då individens kön står i motsägelse till uppgiftens könsassociation, känner sig personen mindre benägen att involvera sig. Det kan även skapa uppfattningar, både hos individen och hos omgivningen, om att individen är ute på det andra könets område (Dovidio & Brown et al., 1988; Karakowsky & McBey, 2001, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004). Kvinnors självförtroende påverkas mer av könsuppfattningen än vad mäns självförtroende gör (Carr, Thomas & Mednick, 1985; Lenney, 1977; Vancouver & Ilgen, 1989, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004).

Andra förklaringar har angetts i Karakowsky, McBey och Millers vetenskapliga artikel som troliga orsaker till kommunikationsskillnaderna, så som biologiska faktorer (Hutt, 1972;

Wilson, 1975), kulturella förhållanden (Eagly, 1987) och proportionell representation (Kanter 1980).

Biologer hävdar att det finns skillnader i mäns och kvinnors hjärnors uppbyggnad samt kemiska sammansättningar som påverkar kommunikationsstilarna. Männerna har ett aggressivare sätt att kommunicera medan kvinnor har en mjukare stil. Det är nivån på det manliga testosteronet och det kvinnliga östrogenet som påverkar respektive köns kommunikativa beteende och aggressivitet (Epstein, 1988, refererad i Soares, 2001). Epsteins tanke om mäns mera aggressiva beteende kan rimligen kopplas samman med en förväntning om att männen i de observerade duadsamtalen kommer visa en större benägenhet att avbyta mer frekvent och dominera diskussionen.

En kulturell bakomliggande orsak till skillnaderna har förklarats med att män och kvinnor har olika mål i samtalet. Enligt Rogers (1989, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004) är kvinnor mera lyhörda lyssnare och mer hänsynsfulla talare då deras mål är att skapa tillit och etablera en kontakt mellan sig själva och samtalsparten. Männerna vill däremot klargöra status, samt få eller dela med sig av information (Aries & Johnson, 1983, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004; Tannen, 1990).

Oavsett vilken förklaring som används, kommer frågan varför kommunikationen inte har förbättrats med tiden. Franzwa och Lockhart (1998) tar i sin undersökning upp om samhället skulle gynna, eller genetiken främja, ett kommunikationssystem som leder till missförstånd om det inte fanns andra mindre synliga fördelar. Fördelen som anges skulle kunna vara värdet av ett bredare perspektiv som individerna kan använda sig av i en tvetydig och komplex verklighet. Respektive perspektiven har styrkor och svagheter i olika situationer vilket gör att både individen och samhället främjas av att kombinera dem.

Dessa kommunikationsskillnader delas vanligen upp i två riktningar; ett maktlöst språk respektive ett maktfullt språk. Maktlöst språk har generellt sätt definierats med tvekingar och försiktighet (Hosman, 1989, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997) det är ofta mera artig, innehåller skyddande inledningar, påhångsfrågor samt hyperkorrekt grammatik (Lakoff, 1975a, 1975b, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997). Kommunikationsstilen innehåller mer frågor som till exempel "Skulle du vilja gå ut och äta ikväll?" medan männens kommunikationsstil är mer direkt och kan förknippas med uttryck som "Vi går ut och äter ikväll" (Tannen, 1982, refererad i Franzwa & Lockhart, 1998). Det maktfulla språket är mer bestämt, dominant och säkert till sin stil. Den manliga kommunikationsstilen som ofta kopplas samman med maktfullt språk uppfattas som mer övertygande och trovärdigt (Burrell & Koper, 1994, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997), medan den kvinnliga maktlösa stilen, som förknippas med försiktighet och tvekingar (Hosman, 1989, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997) skapar en bild av osäkerhet och inkompetens av talaren.

Varianter av dessa skillnader har Karakowsky, McBey och Millers (2004) uppmärksammat i sin forskning om könssammansättningen i grupper och par. I könsmixade konversationer visar männen mindre intresse för den andres inlägg (Doviado & Brown et al., 1988). De tenderar också att dominera samtalen och att använda sig av mindre artiga former av tal (Holmes, 1995). I könssegregerade grupper visar kvinnor på ett mer socialt beteende där de tänker på gruppens bästa, de håller med den andra partnern mer än vad män gör som istället argumenterar och är mer handlingsbenägna (Johson, Clay-Warner & Funk, 1996). Både män och kvinnor är mer benägna att använda sig av sin respektive kommunikationsstil i könssegregerade än i könsmixade grupper (Aries, 1996; Carli, 1989). I grupper där ena könet

är numeriskt överlägset förstärks det könets kommunikationsstil; även det numeriskt underlägsna könet adopterar samma beteende. En ofrivillig konsekvens av att vara i numeriskt underläge, gäller inte enbart könstillhörighet, är ofta att den numeriska majoriteten upplever individerna som representanter för hela populationen (Kanter, 1977b). Detta kan leda till ett dämpat och passivt beteende som i sin tur skapar en isolering från resten av gruppen. Det är så att säga den numeriska representationen av män respektive kvinnor som påverkar beteendet, inte den socialiserade könsrollen hos individen (Kanter, 1977a, 1977b).

I könsmixade grupper tenderar kvinnor att använda ett mer stereotypiskt manligt beteende, de blir mer bestämda och handlingsorienterade, medan de i könssegregerade grupper använder ett mer stereotypiskt feminint beteende (Maccoby, 1990). Karakowsky, McBey och Millers (2004) återfinns även samma fenomen i könsmixade duader då både män och kvinnor dämpar sin egen konversationsstil (Mulac, Wiemann, Widenmann & Gibson, 1988). Dock stöder inte all forskning detta. Bohn och Stutman (1983) hävdar att i könsmixade samtal försöker männen närma sig kvinnorna genom att använda en feminin kommunikationsstil, de blir mer stödjande, mer personligt agerande och mindre tävlingsinriktade. Case (1994) påstår att även kvinnor gärna använder sig av en feminin kommunikationsstil i könsmixade diskussioner.

Observationsvariabler i aktuell studie

I vår kultur anses det i de flesta sammanhang som ohövligt att avbryta och höja rösten under tiden som någon annan talar (Tannen, 1990). Ett avbrott kan upplevas som ett försök till att dominera konversationen genom att ta ifrån den andre rätten att tala (Grob & Allen, 1996; Roger & Schumacher, 1983; Sacks, Schegloff & Jefferson, 1974; Smith-Lovin & Brody, 1989, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004; Tannen, 1990). Flera undersökningar visar att verbala avbrytningar kan ses som en mekanism för dominans och makt i konversationen (Andersson & Leaper, 1998; Aries, 1996, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004). Denna mekanism är mest förekommande i mansdominerade grupper (Eagly, 1987, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004). Zimmerman och West (1975, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997) utförde ett av de första experimenten gällande könsskillnader och avbrytande beteende. Deras experiment visade att i könsmixade grupper, var män mer benägna än kvinnor att avbryta sin partner. Männen stod för 98 % av alla avbrytningar. 1983 hade denna siffra sjunkit till 75 % (Zimmerman & West).

Andra gruppexperiment visar att män avbryter kvinnor mer frekvent än vad de gör med andra män. Det är också större chans att en man lyckas avbryta en kvinna än en annan man (Bilous & Krauss, 1998; Carli, 1990; Mulac, Wiemann, Widenmann & Gibson, 1988; Turner, Dindia & Pearson, 1995, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997). När experimenten gjordes på par hittades dock inte någon skillnad, gällande avbrytande beteende varken i könsmixade duader (Kollock, Blumstein & Schwartz, 1985; Simkins-Bullock & Wildman, 1991, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997) eller i könssegregerade duader (Simkin-Bullock & Wildman, 1991, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997).

Anderson och Leaper (1998, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004) hävdar att det finns en skillnad mellan experiment som utförs i laboratorium eller i naturliga miljöer. I konstgjorda miljöer är individer mer medvetna om samhällets kulturella normer vilket påverkar dem till att korrigera sitt beteende. Att avbryta anses som ett ohövligt beteende och är något som bör undvikas, vilket i sin tur bidrar till försökspersonerna avbryter varandra mindre.

Kennedy och Camden (1981, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997) har dock hittat stöd för att kvinnor avbryter mer än män. I ett experiment med 35 studenter visade det sig att kvinnorna stod för 62 % av alla avbrytningar. De fick liknande resultat då de gjorde om studien två år senare. I samma studie fann Bilous och Krauss (1988) att i enkönade grupper avbröt kvinnor andra kvinnor mer frekvent än vad män avbröt andra män.

Liknande mönster har hittats i undersökningar gällande skyddande inledningsfraser. De fungerar som samspelsmarkörer för att göra påståenden mindre tvärsäkra och för att inbjuda till en fortsatt konversation. Särskilt kvinnor använder sig av dem, till exempel genom att börja en mening med: *"Jag vet inte om detta stämmer, men ..."* Den som börjar sitt inlägg med en skyddande inledningsfras vill hindra andra från att komma med invändningar, samtidigt som eventuella ansiktshotande situationer minskas (Borisoff & Merrill, 1998; Tannen, 1994; Wood, 2001, refererad i Mill & Wandell, 2004).

Även när det gäller återkopplingar finns en viss könsskillnad. Återkopplingar används vanligtvis för att bedöma om den andra personen lyssnar eller inte. Ett aktivt återkopplande uppmuntrar talaren att fortsätta. Oftast används det egna könets normer vid tolkningar av det andra könet utan medvetenhet om kommunikationsskillnaderna (Tannen, 1994). Kvinnor återkopplar för att visa artighet och att de följer med i samtalet, genom enkla ifyllnader så som: *"jaha"*, *"hmm"*, *"just det"* samtidigt som den andra talar. Män däremot tenderar att återkoppla endast när de instämmer. Detta kan i sin tur leda till missförstånd där mannen uppfattar att kvinnan visar ett falskt och överdrivet intresse för konversationen, eller där mannen från kvinnans sida uppfattas som oartig och ointresserad (Maltz & Borker, 1982, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997; Tannen, 1994).

Påhångsfrågor är också en variabel som uppfattas olika beroende på vilket kön personen har. En påhångsfråga är en fråga som läggs i slutet av en mening till exempel: *"eller hur"?*, *"tycker inte du det?"*, *"eller vad säger du?"*. Calnan och Davidson (1998) tar i sin studie upp hur frågan används olika av män och kvinnor samt beroende på situationen. För det mesta används frågorna för att få bekräftelse på det som sagts och för att kontrollera förståelse mellan talare och lyssnare (Johnson, 1980). Men även för att få med andra i diskussionen. Kvinnornas användande förklaras ofta som ett sätt att hålla igång konversationen och underhålla interaktionen (Fishman, 1978). Forskning har visat att det är den maktlösa i förhållandet som ställer flest påhångsfrågor (Kollock et al., 1985). Medan andra fått motsatt resultat. Johnson (1980) analyserade flera gruppdiskussioner och såg att det var de manliga ledarna som ställde flest påhångsfrågor för att öppna upp samtalet samt för att klar- och tydliggöra diskussionen för andra och sig själv. I samma studie sågs påhångsfrågor som ett maktmedel istället för tecken på maktlöshet. Annan forskning har hittat få könsskillnader vid användandet av påhångsfrågor, och tolkat det som att det inte finns några könsskillnader. Senare resultat förklaras med situationsskillnader hellre än könsskillnader (Calnan & Davidson, 1998). Bland annat har McMillan et al., (1977) tidigare påvisat att män och kvinnor använder fler påhångsfrågor i mixade könsgrupper än i könssegregerade grupper. Empirisk forskning visade dock blandade resultat. Lakoff (1975) var bland de första som påstod att kvinnor använde sig av fler påhångsfrågor än män. Andra som stöder Lakoff är Case (1988), Fishman (1980) och McMillan et al. (1977). Dubois och Crouch (1975) och Lapadat och Seesahais (1977) visade däremot att män använder fler påhångsfrågor.

Spender (1980, refererad i Mills & Wandell, 2004) menar att det finns skilda förväntningar om hur mycket kvinnor och män ska tala. Trots att flera undersökningar visar att männen

pratar mer än kvinnor är den allmänna uppfattningen ofta tvärtom (Coates, 1993). Det är mannens rätt att tala och varje gång en kvinna bryter mot den förväntningen upplevs hon som pratsjuk. Att kvinnan oftare är den som tar initiativet till samtalet och försöker hålla igång det, med påhågsfrågor och återkopplingar, förstärker denna uppfattning. Under ett samtal yttrar sig män fler gånger, medan kvinnorna behåller ordet längre när de väl talar. Männen har en förväntning om att de ska dominera i samtalet och om någon inte håller med dem kommer den personen att avbryta (Mills & Wandell, 2004).

Syfte

Vi valde att analysera duadsamtal för att se om det finns några könsskillnader bland högskolestudenter gällande sju olika samtalsmarkörer, *avbrytningar*, *avbrytningsförsök*, *skyddande inledningsfraser*, *återkopplingar*, *påhågsfrågor*, *ytringar* och *taltid*. Enligt Tannen (1990, 1994) är avbrytningar och avbrytningsförsök typiskt manliga markörer medan skyddande inledningsfraser, återkopplingar och påhågsfrågor typiskt kvinnliga. Män anses också göra fler antal ytringar och tala längre än kvinnor.

Samtalen behandlade kontroversen kring att perioden som abort i Sverige är tillåten tangerar tiden för när ett förtidigt fött barn kan räddas. Temat för samtalen valdes för att engagera båda könen i diskussionen och för att undvika stereotypa kunskapsområden.

Undersökningen hade också som syfte att mäta förväntningar hos högskolestudenter om bemötande i ett imaginärt duadsamtal med personer av motsatt kön. Dessa personer fick föreställa sig samtalet som nämnts ovan, och sedan fylla i en enkät om sina förväntningar kring hur samtalet skulle ha upplevts.

Metod och genomförande

Tjugo högskolestuderande, tio män och tio kvinnor, deltog i första delen av undersökningen. Medelåldern var 23,7 (SD=3,7) för männen och 24,7 (SD=7,1) för kvinnorna. I genomsnitt hade männen studerat 84,5 poäng (SD=51,6) och kvinnorna 64,5 poäng (SD=56,2). Försökspersonerna delades in i par, om en man och en kvinna i enlighet med syftet att observera kommunikativa skillnader mellan könen.

Alla ställde upp frivilligt efter förfrågan som ställdes till elever som arbetade i klassrum eller i högskolans korridorer. I klassrummen skickades en lista runt med fastställda tider där de som var intresserade fick skriva upp sig. Samma procedur genomfördes även i korridorerna. Högskolestuderande elever valdes ut med tanken på att dessa, enligt vår åsikt, har en likartad vana att delta i diskussioner med så väl obekanta som med bekanta. Vi har inte tagit hänsyn till variabler som exempelvis ålder eller yrkesbakgrund utan har endast valt att utgå ifrån kön och personernas tidigare bekantskap. Endast hälften av paren kände varandra sedan tidigare. I denna studie definieras bekanta som personer som umgås tillsammans även utanför studietid.

För att vara säkra på att alla observationsvariabler noggrant skulle kunna studeras användes en kamera som hjälpmedel. På detta sätt påverkades inte försökspersonerna av en antecknare i rummet som hindrade det naturliga samtalet samtidigt som alla variablerna: *avbrytningar*, *avbrytningsförsök*, *skyddande inledningsfraser*, *återkopplingar*, *påhågsfrågor*, *antal ytringar* och *taltid*, lättare kunde undersökas i efterhand.

Vid observationstillfällena träffades paret och försöksledarna i ett mindre grupprum där försöksledarna tog emot dem och höll en kort genomgång om bland annat personernas anonymitet och rätt till avhopp från undersökningen.

Försökspersonerna blev ombedda att läsa igenom en förberedd debattartikel, angående den svenska abortlagen och kontroversen kring att perioden som abort är tillåten tangerar tiden för när ett förtidigt fött barn kan räddas (bilaga 1). Till artikel fogades även sex diskussionsfrågor som skulle ligga till grund för samtalet (bilaga 2). Det gavs också kortfattad information till deltagarna om undersökningen vilken tidigare givits muntligt. Temat valdes för att engagera båda könen i diskussionen och för att undvika stereotypa kunskapsområden. Eftersom kvinnor är mer lättpåverkade av ämnets könsassociation valde vi ett ämne med viss kvinnovinkling för att inte göra dem passiva, med tanke på att männen inte påverkas lika starkt av ämnets könsassociation (Carr, Thomas & Mednick, 1985, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004). Vi valde etikfrågor, vilka inte var kunskapsberoende, och inte heller kunde besvaras med ja eller nej, för att underlätta diskussionen.

Försökspersonerna kände inte till undersökningens egentliga syfte, utan fick endast veta att diskussionen i sig skulle undersökas. Detta för att undvika att deltagarnas tal skulle påverkas.

Efter att genomgången slutförts och personerna läst igenom instruktionerna filmades diskussionen i 20 minuter. Därefter analyserades de sista 10 minuterna för att skildra den del av samtalet där båda deltagarna till viss mån var avslappnade och vant sig vid kameran i rummet. Efter diskussionen delades en enkät ut, vilken var uppdelad på två delar. Den första delen bestod av 24 frågor utvecklade av McCroskey (1982) om hur personen vanligtvis känner sig under diskussioner i en mindre grupp eller inför en större publik. Enkäten efterfrågade personens egen uppfattning om sin kommunikationsförmåga. *”Under tiden som jag framför ett tal, blir jag ofta så nervös att jag glömmet bort all fakta vilken jag egentligen kan.”* Andra frågor var: *”Jag känner mig väldigt avslappnad då jag blir ombedd att svara på frågor under möten”*, och *”Jag är lugn och avslappnad när jag deltar i diskussioner”*. Frågorna besvarades på en femgradig skala från 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt).

Den andra delen bestod av 10 frågor om diskussionen som genomförts och personens uppfattning av den (bilaga 3). Frågorna besvarades på en femgradig skala från 1 (instämmer inte alls) till 5 (instämmer helt). Exempel på frågorna är *”Jag upplevde majoriteten av motpartens avbrott negativt, som ett försök hos min partner till att dominera diskussionen genom att ta ifrån mig rätten att framföra min åsikt”* och *”Jag upplevde att min partner lyssnade aktivt då jag talade, med hjälp av enkla nickningar, hummande och småord såsom mm, aha och just det”*. Frågorna 27-34 slogs samman till övergripande index för att jämföra individernas uppfattning av samtalen mot individerna i enkätgruppen.

För att förstärka resultatet av vårt arbete valde vi att triangulera studien genom att dela ut enkäter (bilaga 4) till ytterligare 80 studenter som tidigare inte deltagit i undersökningen. Dessa deltagare rekryterades på högskolan i till exempel korridorer och datasalar. Även enkätdeltagare fick svara på McCroskeys (1982) 24 frågor samt 10 frågor om en hypotetisk diskussion, där förutsättningarna speglade intervjuerna som genomförts. Detta för att mäta eventuella fördomar som individer bär med sig och som skulle kunna ha påverkat diskussionen.

Frågorna som försöks- och enkätpersonerna besvarade, reflekterade samma frågeställningar. Därför beräknades Cronbachs alfa gemensamt för alla hundra deltagare, ett värde för fråga 1-

24 (Cronbachs alfa 0,94 sedan frågorna 1, 3, 5, 7, 10, 11, 13, 15, 18, 20, 22 och 24 vänts) och ett för frågorna 25-34 (Cronbachs alfa 0,66 sedan frågorna 25-26 tagit bort och fråga 29 vänts).

Observationsbearbetning och Avgränsningar

Sex olika variabler var utvalda och studerades grundligt under videoanalysen. Videoinspelningarna analyserades samtidigt dock gjordes enskilda anteckningar. Detta med tanke på att lättare kunna fånga upp beteenden vilka en ensam observatör hade kunnat missa. Oklara delar studerades upprepade gånger och diskuterades i efterhand.

Avgränsningarna gjordes utifrån Deborah Tannen definitioner (Tannen, 1990, 1994) samtidigt som egna gränsdragningar lades till vid oklara fall.

Avbrytning. Antalet avbrytningar räknades för varje enskild person. En avbrytning definierades i detta fall som när en person under partners pågående yttrande lyckades avbryta, så att denna i sin tur lämnade ifrån sig ordet. Dessa avslöjades ofta genom signaler som förhöjd röststyrka, förändrat taltempo eller genom att talaren använde speciella ord eller fraser för att fånga den andres uppmärksamhet. Exempel på avbrytningar var: *Jag tycker att..., Ja, men tänk om...* eller *Men...* Kriteriet var att den som avbröt började tala i mun på sin partner fram tills det att denna "gav upp" eller överlämnade ordet.

Avbrytningsförsök. Ett försök till avbrytning som inte lyckades, definierades som avbrytningsförsök. Antalet avbrytningsförsök räknades och sammanställdes i slutet av analysen som helt oberoende av lyckade avbrytningar. Ett gemensamt kriterium var att talare ett, inte lät sig avbrytas då talare två försökte att göra ett inlägg.

Skyddande inledningsfraser. Antalet skyddande inledningsfraser räknades för varje person. Exempel på dessa var: *Du har antagligen redan tänkt på det här..., Det verkar som..., Kanske kan det vara så att..?!*

Återkoppling. Antalet återkopplingar räknades för varje person. Exempel på dessa är enkla hummanden och småord såsom: *mmm, aha* och *just det*. Endast verbala återkopplingar räknades under analysen medan nickningar och andra icke-verbala signaler utelämnades.

Påhängsfrågor. En påhängsfråga definierades som ett påstående som lades till i slutet av en mening med en resande intonation för att framkalla någon sorts respons hos lyssnaren. Exempel på dessa är: *eller hur? tycker inte du det? eller vad säger du?* Antalet påhängsfrågor räknades ihop och sammanställdes i slutet av analysen.

Antalet Yttringar. Ett yttrande definierades som en period av sammanhängande tal. Det vill säga avbrytningar, återkopplingar och ifyllnad (till exempel skratt) räknades inte. I analysen sammanställdes varje persons antal yttrande.

Taltid (minuter). Tidslängden analyserades med hjälp av varje persons yttrande (dock räknades inte avbrytningsförsök, återkopplingar och ifyllnader). Dessa räknades senare ihop och beskrev personens totala samtalstid.

Resultat

Demografiska data baserat på observationsanalyser

T-test visade ingen signifikant skillnad mellan män och kvinnors resultat gällande observationsvariablerna. Däremot fanns en tendens att variabeln ”Skyddande inledningsfraser” användes i större utsträckning av kvinnorna ($M=1,8$, $SD=1,32$, $N=10$) än av männen [$M=0,8$, $SD=0,92$, $t(18)= 1,97$, $p= 0,64$, $N=10$].

En manova gjordes för att spåra om det fanns några könsdifferenser när alla observationsvariabler undersöktes gemensamt. Analysen gav dock inga signifikanta resultat av kön.

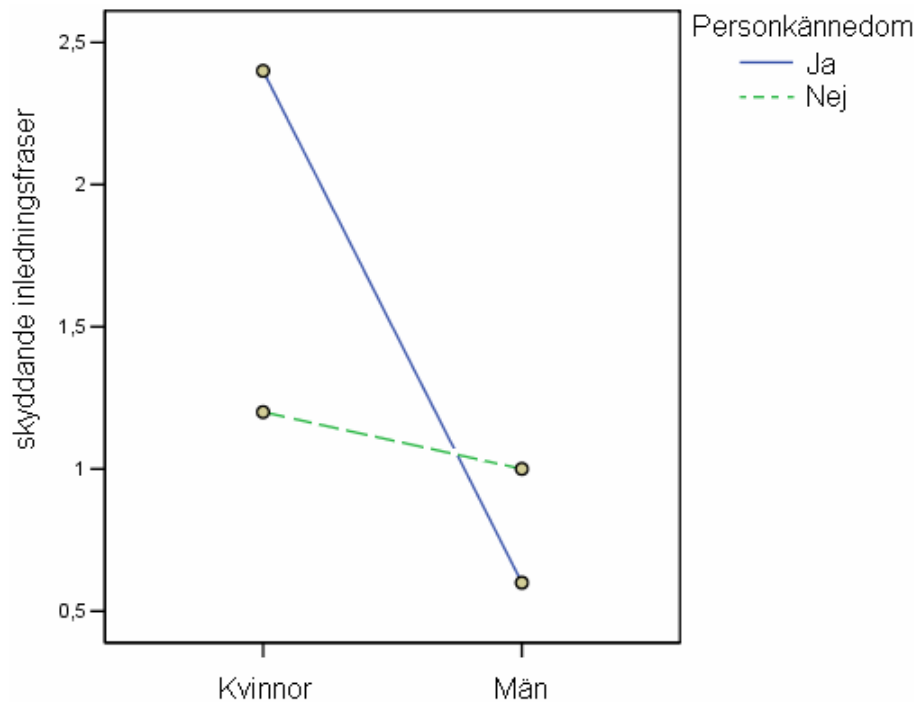
Tabell 1. Medelvärde av antal observationer och standardavvikelse av observationsvariablerna fördelat på kön.

Observationsvariabel	Kön					
	Män			Kvinnor		
	M	SD	N= 10	M	SD	N=10
Avbrytningar	4.50	3.95		3.00	1.94	
Avbrytningsförsök	2.50	2.37		1.90	1.29	
Skyddande inledningsfraser	0.80	0.92		1.80	1.32	
Återkopplingar	17.50	6.54		12.90	10.93	
Påhångsfrågor	0.60	0.97		1.60	1.58	
Yttringar	32.10	9.43		30.70	10.12	
Taltid	3.89	1.48		3.98	1.64	

Undersökningen visade att männen gjorde ett numerärt större antal avbrytningar (45 respektive 30), avbrytningsförsök (24 respektive 19), återkopplingar (175 respektive 129) och yttringar (321 respektive 307) än kvinnorna.

Kvinnorna använde sig av ett numeriskt större antal skyddande inledningsfraser (20 respektive 8) och påhångsfrågor (16 respektive 6). De tenderade att behålla ordet längre vid varje yttrande (41 minuter respektive 40 minuter).

En mellangrupps ANOVA visade att det inte fanns någon signifikant skillnad mellan tidigare bekantskap och observationsvariablerna. Gällande variabeln ”Skyddade inledningsfraser” hittades dock en tendens att kvinnorna blev mer påverkade av variabeln ”Tidigare bekantskap” än männen. Resultaten visade att när männen ($M=1,0$, $SD=1,0$, $N=10$) och kvinnorna ($M=1,2$, $SD=1,3$, $N=10$) var obekanta med sin samtalspartner använde de relativt lika många skyddande inledningsfraser. Men då samtalspartnern var bekant minskade männen ($M=0,6$, $SD=0,9$, $N=10$) användningen medan kvinnorna [$M=2,4$, $SD=1,1$, $N=10$ $F(1,16)=4,17$, $\eta^2= 0,21$, $p=0,058$] ökade den.

Figur 1. Medelvärden av skyddande inledningsfraser fördelat på kön och tidigare bekantskap.

Effekter av demografiska data på enkätanalyser fråga 1-24 gällande kommunikationsförmåga

Enligt en tvåvägs mellangrupps ANOVA fanns det inga skillnader mellan försöksgruppen ($M=3,75$, $SD=,82$) och enkätgruppen [$M=3,48$, $SD=0,69$, $t(98)=1,53$, $p=0,13$, $N=100$] gällande svaren på McCroskeys 24 frågor om individens kommunikationsförmåga. Det fanns heller ingen interaktion mellan försöks-enkätgrupp och kön.

Frågorna 1-24 mätte individernas uppfattning om sitt kommunikationsbeteende i såväl grupp- som duadsamtal. Vid en sammanslagning av enkätfrågorna skapades ett index för att mäta kommunikationsförmågan mellan könen. En tendens hittades hos männen ($M=3,73$, $SD=0,69$, $N=32$) som visade att de var mer bekväma i diskussioner än kvinnor [$M=3,44$, $SD=0,73$, $N=68$, $t(98)= -1,88$, $p=0,064$].

Effekter av demografisk data på enkätanalyser fråga 25-34 för båda grupperna gällande duadsamtalen

Frågorna 27-34 slogs samman till ett övergripande index och analyserades med hjälp av en mellangrupps 2x2 ANOVA för att upptäcka eventuella skillnader mellan försöks- och enkätpersonernas svar. Analysen visade en signifikant skillnad mellan grupperna [$F(1,96)=11,71$, $p=0,001$]. Personerna som deltagit i diskussionerna upplevde duadsamtalen mera positivt än vad enkätpersonerna gjorde. Männen visade i detta fall en större skillnad än kvinnorna, dock utan att det ledde till en interaktionseffekt mellan försöks- och enkätpersonerna och kön. För att få en bättre inblick i vilka frågor som bidrog till differensen mellan försökspersonerna (männen $M=3,80$, $SD=0,13$, $N=10$, kvinnorna $M=3,54$, $SD=0,13$, $N=10$) och enkätpersonerna (männen $M=3,27$, $SD=0,09$, $N=22$, kvinnorna $M=3,32$, $SD=0,06$, $N=58$) gjordes även t-test. Då även de frågor som uteslutits ur indexet (fråga 25 och 26) visade sig ha besvarats mer positivt av försökspersonerna i observationen redovisas även dessa nedan.

Fråga 25-34 mätte individernas uppfattning om de genomförda respektive föreställda samtalen. Av 10 t-test baserade på männens svar hittades sju signifikanta skillnader mellan försöks- (M=3,80, SD=0,42, N=10) och enkätpersonerna [M=3,27, SD=0,45, t(30)=,015, p=0,004]. Signifikanta skillnader hittades på frågorna 25 ”*Jag upplevde under diskussionen att min motpart på ett eller annat sätt avbröt mig då jag talade*” [försökspersonerna M=1,40, SD=0,52, N=10, enkätpersonerna M=3,05, SD=1,02, N=21, t(29)= -4,78, p=0,000], fråga 26 ”*Jag upplevde majoriteten av motpartens avbrott negativt som ett försök hos min partner till att dominera diskussionen genom att ta ifrån mig rätten att framföra min åsikt*” [försökspersonerna M=1,00, SD=0,00, N=10, enkätpersonerna M=3,09, SD=1,15, N=22, t(21)= -8,52, p=0,000], fråga 28 ”*Jag överlät ordet självmant vid flera tillfällen*” [försökspersonerna M=4,00, SD=0,94, N=10 enkätpersonerna M=2,95, SD=1,13, N=22, t(30)=2,54, p=0,017], fråga 29v ”*Jag upplevde inte att min partner höjde sin röststyrka eller förändrade sitt taltempo som ett försök till att avbryta mig då jag talade*” [försökspersonerna M=4,70, SD=0,67, N=10 enkätpersonerna M=2,95, SD=1,21, N=22, t(30)=4,23, p=0,000], fråga 30 ”*Jag upplevde att min partner lyssnade aktivt då jag talade, med hjälp av enkla nickningar, hummande och småord så som Mmm, aha och just det*” [försökspersonerna M=4,40, SD=1,08, N=10 enkätpersonerna M=3,45, SD=1,06, N=22, t(30)=2,33, p=0,027], fråga 31 ”*Jag kände mig inbjuden att dela med mig av mina tankar under samtalet*” [försökspersonerna M=4,50, SD=0,71, N=10 enkätpersoner M=3,55, SD=0,86, N=22, t(30)=3,07, p=0,005] och fråga 34 ”*Mina åsikter möttes med respekt av samtalspartnern*” [försökspersonerna M=4,90, SD=0,32, N=10 enkätpersonerna M=3,86, SD=1,04, N=22, t(27,76)=4,27, p=0,000].

T-test av kvinnornas svar visade ingen signifikant skillnad mellan försöks- och enkätpersonerna.

Utifrån försökspersonernas enkätsvar på frågorna 27-34 vilka handlade om försökspersonernas egen uppfattning om duadsamtal, som tidigare slagits samman till ett övergripande index, gjordes en envägs mellangrupp ANOVA för att jämföra könsskillnader i individernas egna upplevelser av samtalen. Testet visade ingen signifikant skillnad mellan könen.

Diskussion

Syftet med undersökningen var att analysera könsskillnader i parsamtal mellan högskolestudenter. Sju variabler undersöktes, *avbrytningar, avbrytningsförsök, skyddande inledningsfraser, återkopplingar, påhångsfrågor, yttringar* och *taltid*. Totalt videofilmades tio duadsamtal med par om en man och en kvinna. Inga signifikanta resultat hittades. Studien triangulerades, tillsammans med en enkät av försökspersonernas värderingar av deltagande i diskussioner i allmänhet och duadsamtalen, samt ytterligare 80 personers enkätsvar om deras uppfattningar kring deltagande i diskussioner i allmänhet och ett föreställt samtal direkt jämförbart med det som försökspersonerna hade. Resultaten visade att försökspersonerna kände sig mer positivt bemötta än vad enkätpersonerna förväntade sig bli bemötta i de föreställda samtalen.

Demografisk data baserat på observationsanalyser

Inga signifikanta resultat hittades gällande könen och observationsvariablerna. Variabeln ”Skyddande inledningsfraser” och kön visade däremot en ökad tendens hos kvinnorna. Enligt ett oberoende t-test använde kvinnorna sig av fler skyddande inledningsfraser än männen.

Detta kan kopplas samman med Karakowesky, McBey och Millers artikel där kvinnornas kommunikationsstil beskrivs som mera tveksamt och försiktigt (Lakoff, 1975a & 1975b). Doviado och Brown (1988) visar i sina undersökningar att män i könsmixade grupper tenderar att vara mer ointresserade av den andres inlägg. Detta kan tolkas som ett mindre beroende, än hos kvinnor, av att vilja gardera sina åsikter med skyddande inledningar.

En mellan grups ANOVA visade att det inte fanns någon signifikant skillnad mellan tidigare bekantskap och observationsvariablerna. En tendens till könsskillnad gällande skyddande inledningsfraser och tidigare bekantskap hittades dock. Resultaten visade att när samtalsparen var obekanta med varandra använde de relativt lika många skyddande inledningsfraser. Men då dessa var bekanta ökade kvinnorna sin användning medan männen minskade sin. Detta kan kopplas samman med forskning som visar att kvinnor är mer relationsinriktade än män (Baird, 1976, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997), samt mer hänsynsfulla talare. Deras motiv är snarare att bevara kontakt och tillit jämfört med männens motiv att dela med sig av information (Rogers, 1989, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004).

Effekter av demografiska data på enkätanalyser för fråga 1-24 gällande kommunikationsförmåga

För att mäta kommunikationsförmågan hos könen, mellan båda grupperna, slogs frågor 1-24 ihop till ett övergripande index. Männen visade även i denna del, en tendens till att vara mer bekväma att delta i diskussioner än vad kvinnorna gjorde.

Männens självsäkerhet att tala inför grupper kan spåras tillbaka till barndomen. Redan i ett tidigt stadium lär sig pojkar att leka och hävda sig i grupper medan flickorna, oavsett om de leker i grupp eller parvis, oftast sluter sig till en bästis (Tannen, 1994). Det kan i sin tur bidra till att kvinnor känner en mindre bekvämlighet vid tanken att både tala med nya människor och att tala inför en grupp. Den maktlösa kommunikationsstilen som ofta kopplas samman med kvinnor (Hosman, 1989, refererad i Grob, Meyers & Schuh, 1997) kanske kan bidra till en självuppfyllande profetia. Att tala på ett osäkert sätt kan leda till kvinnan uppfattar sig själv som osäker och i slutändan tvivla på sin kompetens som talare.

Effekten av demografisk data på enkätanalyser för frågorna 25-34 för båda grupperna gällande duadsamtalen

Utifrån frågorna 25-34 för försökspersonerna gjordes oberoende t-test för att hitta könsskillnader i de upplevda samtalen. Inga signifikanta resultat hittades.

Ett t-test av frågorna 27-34 gjordes för att jämföra skillnader mellan förväntningarna hos enkätpersonerna mot de upplevda känslorna hos försökspersonerna. Överlag visade t-testen att försökspersonerna blev mer positivt bemötta än vad enkätpersonerna förväntade sig att bli. Både könen i försöksgruppen hade en positiv uppfattning dock var skillnaden störst mellan männen i de båda grupperna.

Skillnaden mellan grupperna kan relateras till kamerans eventuella påverkan. Försökspersoner som gör undersökningar i laboratorium är mer medvetna om hur de agerar. Då de flesta ser avbrytningar som ett ohövligt beteende väljer många att korrigera sitt beteende och avbryter mindre än vad de skulle ha gjort i en naturlig situation (Anderson & Leaper, 1998, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004) Kameran kan i denna undersökning ha bidragit till att försökspersonerna valde korrigera sitt beteende för att inte framstå som ohövliga. Vilket i sin

tur kan ha bidragit till försökspersonernas mera positiva upplevelse av samtalet än vad enkätpersonerna förväntade sig.

Att denna studie enbart tittar på könsmixade duadsamtal har mycket troligt påverkat resultaten. Befintlig forskning visar att proportionell representation, både könslig och antal personer spelar in. Det kan göra individer mer medveten om sin egen roll i gruppen/paret. Medvetenheten kan, beroende på vilken forskning som används, både öka och minska individens manliga respektive kvinnliga kommunikationsstil.

Eftersom kvinnor är mer känsliga för könsassociationen på ämnet som diskuteras (Carr, Thomas & Mednick, 1985, refererad i Karakowsky, McBey & Miller, 2004) valdes en debattartikel med en lätt kvinnlig könsassociation. Ett ämne med manlig association skulle kunna ha haft en dämpande effekt på kvinnor, medan påverkan på männen i denna situation inte förväntades bli lika stor. Ämnesvalet kan alltså ha bidragit till ett ökat deltagande hos kvinnorna men eftersom männen är mindre känsliga för ämnets könsassociation borde de inte ha dämpats. Frågorna var dock av etisk karaktär för att hindra ett mindre deltagande på grund av bristande kunskap från något av könen.

Något som ytterligare kan ha påverkat resultaten i studien överlag är kulturen som deltagaren är uppväxt i. Olika samhällen har skilda normer kring hur män och kvinnor bör bete sig i samtalssituationer. Denna studie har valt att inte ta hänsyn till denna faktor med tanke på den stora differensen samhällen emellan.

Avsaknaden av signifikanta resultat kan bero på antalet försökspersoner. Med en större försöksgrupp är det möjligt att resultat förändrats. Detta är något som bör tas hänsyn till genomgående i hela studien.

Viktigt är också att alla försökspersoner ställde upp frivilligt, vilket kan ha snedvridit resultatet. De personer som inte ställde upp kan ha valt att avstå på grund av en svagare kommunikationsförmåga, vilket kan göra att deltagarna i undersökningen var överrepresenterades av personer med stark kommunikationsförmåga.

Fortsatt forskning

Mycket av forskningen som använts i denna studie visar på skilda resultat och uppfattningar, både om orsakerna bakom könsskillnader men även deras eventuella existens. Många av undersökningarna bygger på äldre forskning eftersom det är sparsamt med nyare. Forskningen har ofta baserats på mindre grupper och formella dialoger, vilket gör deras resultat mera teoretiska än empiriska (Bosch, Oostdijk & Boves, 2005). Det ger upphov till funderingar kring hur könsskillnaderna ser ut idag, finns de kvar eller har de försvunnit? Eller har de eventuellt kastats om? Detta är ett område där det finns stort utrymme för mera forskning.

Referenser

- Boschm L., Oostdijk, N., & Boves, L. (2005). On temporal aspects of turn taking in conversational dialogues. *Science Direct* 47, no 1-2, September-October 2005, 80-86.
- Calnan, A., & Davidson, M.J. (1998). The impact of gender and it's interaction with role and status on the use of tag questions in meetings. *Women in management review* 13, no 1, 19-36.
- Coates, J. (1993). *Women, men and language*: Longman Group, London, UK.
- Franzwa, G., & Lockhart, C., (1998). The social origins and maintenance of gender: Communication styles, personality types and grid-group theory. *Sociological perspectives* 41, no 1, 185-208.
- Grob, L.M., Meyers, R., & Schuh, R. (1996). Powerful/powerless language use in group interactions: sex differences or similarities. *Communication quarterly* 45, no 3, summer 1997, 282-303.
- Karakowsky, L., McBey, K., & Miller, D. (2004). Gender, perceived competence, and power displays. Examining verbal interruptions in a group context. *Small group research* 35, no 4, august 2004, 407-439.
- Mills, J., & Wandell, J.A. (2004) *Gender and communication style*. Paper presented to the public administration teaching conference, Idaho, 2004.
- Soares, W. (2001). *Kvinnor och mäns kommunikation utifrån ett sociologiskt och socialbiologiskt perspektiv*. (Opublicerad uppsats 41-80 poäng). Lunds universitet, sociologiska institutionen.
- Tannen, D., (1990). *You just don't understand: women and man in conversation*. New York, NY: Morrow.
- Tannen, D., (1994). *Gender and discourse*. New York: Oxford University Press

Bilaga 1

Debatt 29/10

Marcus Birro: Vi måste kunna diskutera abortlagstiftningen

Abortlagstiftningen har blivit en helig ko som ingen får peta på utan att bli degraderad till en hysterisk Livetsord-pastor. Det är synd. För det handlar om livet och om döden och om när livet uppstår, skriver författaren Marcus Birro.

Sverige är fullt av osynliga människor. De lever sina liv som i angränsande rum. Man får lov att lägga örat tätt mot väggen för att höra dem tassa omkring där inne. Men det krävs så lite för att man ska bli en av dem, en av medborgarna i landet Utanför.

På mindre än ett halvår har jag varit med om att förlora en son i för tidig födsel och en annan son i ett missfall. Jo, vi män är också "med om det." Män sörjer de också. Det kan bara se lite annorlunda ut, ta sig andra uttryck. Tomheten kanske inte är lika fysisk men ändå lika känslomässigt påtaglig. Allt privat är allmängiltigt. Sorg drabbar oss alla i någon form och under någon del av livet. Jag visste inte om att det där landet fanns förrän jag klev in. Jag är ändå tacksam över att ha fått tillträde dit eftersom det vidgat mina vyer, givit mig nytt hopp om en barmhärtig, tålmodig och tolerant medmännisklighet.

Rimlig tidpunkt

Sorgen föder frågor, också sådana man inte kan styra över. Jag kan inte förstå att det upplysta, toleranta Sverige tycks ha så svårt för att diskutera dessa grundläggande frågor: När blir ett barn ett barn? Är det rimligt att tidpunkten när man kan göra abort tangerar tiden för när man kan rädda ett barn som fötts för tidigt?

Det är ett känsligt ämne. Särskilt som man är jag inne på minerat område. Man får lov att se upp var man sätter fötterna. Samtidigt kan inte kvinnorna ha monopol på abortfrågan just för att de är kvinnor.

Varje gång man diskuterar det här kopplas autopiloten på hos en väldig massa människor. De programstyrs. Röda lampor som det står kvinnors rättigheter på börjar blinka. Det är bra, helt nödvändiga lampor. Men de visar falskt ibland. Jag är medveten om att det finns grumligt vatten där jag står. Men det får inte hindra en livlig och nödvändig debatt kring de här frågorna.

På vilket sätt främjas kvinnans rättigheter av att hon har över fyra månader på sig att avgöra om hon vill göra abort?

Kan det inte vara så att det i stället komplicerar processen ytterliggare, gör ett säkert ohyggligt svårt beslut ännu svårare, genom vetenskapen om att fostret som ska avlägsnas allt mer liknar ett barn?

Jag är medveten om att de här frågorna väckts på grund av det jag gått igenom. Det är en förklaring. Det borde dock inte vara ett skäl att avvisa mig. Internationellt sett har Sverige låg andel dödfödda barn. Men mörkertalet är stort eftersom Sverige valt att tala om dödfödda barn först efter den 28:e graviditetesveckan. Sverige borde närma sig WHO:s uppfattning att ett barn är ett barn i vecka 22. Här har Socialstyrelsen, i enlighet med den generösa abortlagstiftningen får man förmoda, bestämt att ett barn inte är ett barn förrän i vecka 28.

Svår debatt

Det här är en svår, grundläggande debatt om när liv uppstår, när ett barn blir ett barn och om kvinnors rättigheter. Ingen vågar ta i de här frågorna. Jag vill ingenting ha att göra med välklippta, kostymklädda Gud-galningar med moral och rättspatos på sin sida. Jag har i mitt skrivande alltid tagit upp de stora klassiska ämnena, konsten, kärleken, livet och döden. Jag har länge undrat varför tonläget alltid blir så gällt i just den här frågan.

Jag har inte fem öre till övers för religiösa fanatiker som ser Gud i varje foster. Men jag vet vad jag sett och varit med om. Och det jag varit med om reser dessa frågor.

Abortlagstiftningen har blivit en helig ko som ingen annan ska ha rätt att komma in och klappa eller peta på. Man riskerar att bli degraderad till en hysterisk Livetsord-pastor. Den rykande heta potatisen blir liggande.

Det är synd. För det handlar om livet, och om döden och om när livet uppstår. Det handlar om hur man förklarar för en nyförlöst kvinna att hennes barn som fötts för tidigt men avlidit inte är ett barn, utan ett foster och för kvinnan som ska göra en abort i vecka 22 att hennes foster i resten av världen betraktas som ett barn.

Det är en diskussion som är för viktig för att överlämnas åt fanatiker på bägge sidor.

Marcus Birro
författare, Norrköping

Bilaga 2

Hej!

Tack för att ni alla ställer upp. Denna undersökning kommer att ingå som en del av vår c-uppsats i psykologi här på Högskolan i Kristianstad.

Ni kommer att videofilmas och bli ombedda att fylla i ett enkätformulär, men bortsett från det kommer alla uppgifter att behandlas konfidentiellt. Om ni vill ta del av filmen vid ett senare tillfälle går det bra. Ni har även rätt att avbryta och lämna försöket när ni vill.

Ni har fått ett debattinlägg ur Göteborgsposten om den svenska abortlagsstiftningen skriven av Marcus Birro 2006-10-27. Nedan följer en rad frågeställningar kring ämnet. Läs igenom artikeln noggrant innan diskussionen börjar och ta en stund till att fundera på dina egna åsikter och tankar.

Efter att alla läst igenom artikeln ska ni föra en diskussion i 20minuter. Huruvida ni hinner arbeta igenom alla frågor är mindre viktigt. Diskutera det ni själva tycker är intressant och var inte rädda för att dra paralleller eller att gå ”utanför ramarna”.

1. När blir ett barn till?
2. Är det rimligt att tidpunkten när man kan göra abort tangerar med tiden för när man kan rädda ett barn som fötts för tidigt?
3. Är det rätt att kvinnor ska ha monopol på frågan om abort just för att de är kvinnor?
4. Borde Sverige närma sig WHO:s uppfattning att ett barn är ett barn i 22veckan?
5. Vad finns för möjliga konsekvenser av att ändra lagstiftningen?
6. Hur tror du/ ni att man kommer se på abort i framtiden?

Mari Ekstrand mari.ekstrand0014@stud.hkr.se

Karin Löfvenberg karin.lofvenberg0001@stud.hkr.se

Bilaga 3

Denna enkät består av en rad påståenden angående känsloupplevelser i kommunikation med andra människor. Inga svar är mer rätt än andra. Många av dessa påståenden är lika varandra. Detta är dock inget att oroas över. Arbeta snabbt och gå efter ditt första intryck. Var vänlig ringa in ditt svar.

Kön: Man Kvinna

Ålder: _____

Antal genomförda poäng på högskola eller universitet: _____

Nedan följer några frågor om hur du vanligtvis känner dig när du diskuterar med någon, eller talar inför en liten grupp eller en större publik.

	Instämmer inte alls				Instämmer helt
1. Jag ogillar att delta i diskussioner.	1	2	3	4	5
2. Jag känner mig överlag bekväm i att delta i diskussioner.	1	2	3	4	5
3. Jag känner mig spänd och nervös när jag deltar i diskussioner.	1	2	3	4	5
4. Jag tycker om att delta i diskussioner.	1	2	3	4	5
5. Att delta i diskussioner med nya människor, gör mig ofta spänd och nervös.	1	2	3	4	5
6. Jag är lugn och avslappnad när jag deltar i diskussioner.	1	2	3	4	5
7. Jag är generellt nervös när jag deltar i möte.	1	2	3	4	5
8. Jag är ofta lugn och avslappnad då jag deltar i möten.	1	2	3	4	5
9. Jag är väldigt lugn och avslappnad då jag blir ombedd att framföra min åsikt under ett möte.	1	2	3	4	5
10. Jag är rädd för att uttrycka mig själv under möten.	1	2	3	4	5
11. Jag känner mig ofta obekvämt under möten.	1	2	3	4	5

12. Jag känner mig väldigt avslappnad då jag blir ombedd att svara på frågor under möten.	1	2	3	4	5
13. Jag känner mig ofta obekvämt under diskussioner med nya människor.	1	2	3	4	5
14. Jag är inte rädd för att säga vad jag tycker under diskussioner.	1	2	3	4	5
15. Jag är ofta väldigt spänd och nervös under konversationer.	1	2	3	4	5
16. Jag är ofta lugn och avslappnad under konversationer.	1	2	3	4	5
17. Jag känner mig väldigt avslappnad då jag diskuterar med en ny bekant.	1	2	3	4	5
18. Jag är rädd för att säga vad jag tycker under en diskussion.	1	2	3	4	5
19. Jag är inte rädd för att framföra ett tal.	1	2	3	4	5
20. Vissa delar av min kropp känns väldigt stela och spända under tiden som jag framför ett tal.	1	2	3	4	5
21. Jag känner mig avslappnad under tiden som jag framför ett tal.	1	2	3	4	5
22. Mina tankar blir förvirrande och osammanhängande under tiden som jag framför ett tal.	1	2	3	4	5
23. Jag känner mig självsäker på tanken att framföra ett tal.	1	2	3	4	5
24. Under tiden som jag framför ett tal, blir jag ofta så nervös att jag glömmer bort all fakta vilken jag egentligen kan.	1	2	3	4	5

Under de resterande frågorna vill jag att du tänker tillbaka på det samtal som du just haft tillsammans med din partner. Arbeta snabbt och gå efter ditt första intryck likt tidigare.

25. Jag upplevde under diskussionen att min motpart på ett eller annat sätt avbröt mig då jag talade.	1	2	3	4	5
26. Jag upplevde majoriteten av avbrotten negativt som försök hos min partner till att dominera diskussionen genom att ta ifrån mig rätten att framföra min åsikt.	1	2	3	4	5
27. Jag upplevde majoriteten av avbrotten från motparten positivt som försök från min partner att bekräfta eller exemplifiera det jag sagt.	1	2	3	4	5
28. Jag överlät självmant ordet vid flera tillfällen.	1	2	3	4	5
29. Jag upplevde flera gånger att min partner höjde röststyrkan eller förändrade sitt taltempo som ett försök till att avbryta mig då jag talade.	1	2	3	4	5
30. Jag upplevde att min partner lyssnade aktivt då jag talade, med hjälp av enkla nickningar hummande och småord såsom Mmm, aha och just det.	1	2	3	4	5
31. Jag kände mig inbjuden att dela med mig av mina tankar i samtalet.	1	2	3	4	5
32. Jag upplevde att min partner totalt talade mer än jag själv.	1	2	3	4	5
33. Jag har diskussionsvana sedan tidigare.	1	2	3	4	5
34. Mina åsikter möttes med respekt av samtalsparten.	1	2	3	4	5

Bilaga 4

Hej!

Tack för att ni alla ställer upp. Denna undersökning kommer att ingå som en del av vår c-uppsats i psykologi här på Högskolan Kristianstad. Det är helt frivilligt att delta i undersökningen. Allt material kommer att behandlas konfidentiellt och ni har rätt att avbryta deltagandet när ni vill.

Denna enkät består av en rad påståenden angående känsloupplevelser under kommunikation med andra människor.

Inga svar är mer rätt än andra. Många av dessa påståenden är lika varandra. Detta är dock inget att oroas över. Arbeta snabbt och gå efter ditt första intryck. Var vänlig ringa in ditt svar.

Kön: Man Kvinna

Ålder: _____

Antal genomförda poäng på högskola eller universitet: _____

Nedan följer några frågor om hur du vanligtvis känner dig när du diskuterar med någon, eller talar inför en liten grupp eller en större publik.

	Instämmer inte alls				Instämmer helt	
1. Jag ogillar att delta i diskussioner.	1	2	3	4	5	
2. Jag känner mig överlag bekväm i att delta i diskussioner.	1	2	3	4	5	
3. Jag känner mig spänd och nervös när jag deltar i diskussioner.	1	2	3	4	5	
4. Jag tycker om att delta i diskussioner.	1	2	3	4	5	
5. Att delta i diskussioner med nya människor, gör mig ofta spänd och nervös.	1	2	3	4	5	
6. Jag är lugn och avslappnad när jag deltar i diskussioner.	1	2	3	4	5	
7. Jag är generellt nervös när jag deltar i möte.	1	2	3	4	5	
8. Jag är ofta lugn och avslappnad då jag deltar i möten.	1	2	3	4	5	
9. Jag är väldigt lugn och avslappnad då jag blir ombedd att framföra min åsikt under ett möte.	1	2	3	4	5	
10. Jag är rädd för att uttrycka mig själv under möten.	1	2	3	4	5	
11. Jag känner mig ofta obekvämt under möten.	1	2	3	4	5	

	Instämmer inte alls			Instämmer helt		
12. Jag känner mig väldigt avslappnad då jag blir ombedd att svara på frågor under möten.	1	2	3	4	5	
13. Jag känner mig ofta obekvämt under diskussioner med nya människor.	1	2	3	4	5	
14. Jag är inte rädd för att säga vad jag tycker under diskussioner.	1	2	3	4	5	
15. Jag är ofta väldigt spänd och nervös under konversationer.	1	2	3	4	5	
16. Jag är ofta lugn och avslappnad under konversationer.	1	2	3	4	5	
17. Jag känner mig väldigt avslappnad då jag diskuterar med en ny bekant.	1	2	3	4	5	
18. Jag är rädd för att säga vad jag tycker under en diskussion.	1	2	3	4	5	
19. Jag är inte rädd för att framföra ett tal.	1	2	3	4	5	
20. Vissa delar av min kropp känns väldigt stela och spända under tiden som jag framför ett tal.	1	2	3	4	5	
21. Jag känner mig avslappnad under tiden som jag framför ett tal.	1	2	3	4	5	
22. Mina tankar blir förvirrande och osammanhängande under tiden som jag framför ett tal.	1	2	3	4	5	
23. Jag känner mig självsäker på tanken att framföra ett tal.	1	2	3	4	5	
24. Under tiden som jag framför ett tal, blir jag ofta så nervös att jag glömmer bort all fakta vilken jag egentligen kan.	1	2	3	4	5	

Under de resterande frågorna vill vi att du föreställer dig följande scenarium: Du sitter i ett rum tillsammans med en samtalspartner av det motsatta könet och diskuterar en debattartikel och ni ombeds resonera om: När blir ett barn till? Är det rimligt att tidpunkten när man kan göra abort tangeras med tiden för när man kan rädda ett barn som fötts för tidigt? Är det rätt att kvinnor ska ha monopol på frågan om abort just för att de är kvinnor? Borde Sverige närma sig WHO:s uppfattning att ett barn är ett barn i 22veckan? Vad finns för möjliga konsekvenser av att ändra lagstiftningen?. Hur tror du/ ni att man kommer se på abort i framtiden?

Diskussionen videofilmas i 20 minuter, under tiden som försöksledarna lämnar rummet. Undersökningen är frivillig och allt material behandlas konfidentiellt, du har även rätt av att avbryta försöket när du vill.

Arbeta snabbt och gå efter ditt första intryck likt tidigare.

	Instämmer inte alls		Instämmer helt		
25. Jag förväntar mig att min motpart på ett eller annat sätt kommer att avbryta mig då jag talar.	1	2	3	4	5
26. Jag förväntar mig att majoriteten av motpartens avbrott kommer att upplevas negativt som försök hos min partner till att dominera diskussionen genom att ta ifrån mig rätten att framföra min åsikt.	1	2	3	4	5
27. Jag föreställer mig att majoriteten av avbrott från motparten kommer att upplevas positivt som försök från min partner att bekräfta eller exemplifiera det jag säger.	1	2	3	4	5
28. Jag kommer självant överlämna ordet vid flera tillfällen.	1	2	3	4	5
29. Jag föreställer mig att min partner kommer höjda sin röststyrkan eller förändrade sitt taltempo som ett försök till att avbryta mig då jag talar.	1	2	3	4	5
30. Jag föreställer mig att min partner kommer lyssna aktivt då jag talar, med hjälp av enkla nickningar hummande och småord såsom: Mmm, aha och just det.	1	2	3	4	5
31. Jag föreställer mig att jag kommer känna mig inbjuden att dela med mig av mina tankar i samtalet.	1	2	3	4	5
32. Jag föreställer mig att min partner totalt kommer att tala mer än jag själv.	1	2	3	4	5
33. Jag har diskussionsvana sedan tidigare.	1	2	3	4	5
34. Jag föreställer mig att mina åsikter kommer att mötas med respekt av min samtalspartner.	1	2	3	4	5

Stort TACK för att du var med och hjälpte oss!

Om du har några frågor om undersökningen, så kontakta någon av oss på nedanstående adresser:

Mari Ekstrand mari.ekstrand0014@stud.hkr.se
Karin Löfvenberg karin.lofvenberg0001@stud.hkr.se